

Uuden sukupolven Eurooppa

Nuorten EU-huippukokouksen julkilausuma

Sisällysluettelo:

Johdanto	3
Osallisuus ja demokratia	4
Koulutus, talous ja työllisyys	6
Ilmasto, ympäristö ja turvallisuus	8
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	10
Hyvinvointi ja terveys	12
Yhteenveto	15

Erasmus+

Nuorten EU-huippukokous sai EU-rahoitusta. Euroopan komissio ei vastaa tämän julkaisun sisällöstä. Lisätietoa Erasmus+ -ohjelmasta: www.oph.fi/erasmusplus

Johdanto

Ensimmäistä kertaa järjestetty Nuorten EU-huippukokous kokosi joukon 15–25-vuotiaita nuoria keskustelemaan tavoitteista uuden sukupolven Euroopalle. Kaksipäiväisen tapahtuman aikana nuoret kävivät dialogia päättäjien kanssa, työskentelivät eri EU-teemojen parissa työryhmissä ja oppivat uutta EU-vaikuttamisesta.

Nuorten EU-huippukokous järjestettiin tarpeesta voimistaa nuorten ääntä Euroopan unionin tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa. Nuorilla on oltava hyvät mahdollisuudet vaikuttaa Euroopan unionin päätöksentekoon, jotta Euroopan unioni voidaan kokea läheisenä ja sen päätökset oikeutettuina.

Huippukokouksen osallistujiksi haki yhteensä 142 nuorta, ja tapahtumaan valittiin 75 nuorta ympäri Suomen. Valinnoissa painotettiin motivaation lisäksi mahdollisimman tasapuolista edustusta eri sukupuoliä, maantieteellistä sijaintia, ikää, koulutustaustaa, vähemmistöryhmiä ja harrastuneisuutta eri järjestöissä.

Jo ennen huippukokousta kartoitettiin kyselyn avulla nuorten ajatuksia Euroopan unionista. Nuorten vastauksissa EU:n vahvuuksina nähtiin yhteismarkkinat, vapaa liikkuvuus, jaettu arvopohja ja rauha. Puolestaan EU:n heikkouksina nuoret näkivät hitaan päätöksenteon, jäsenmaiden erimielisyydet ja linjaerot sekä unionin monimutkaisen rakenteen. Lisäksi nuoret saivat kyselyssä ehdottaa huippukokouksessa käsiteltäviä teemoja, joiden pohjalta muodostettiin työryhmät.

Huippukokous oli osa Turun Eurooppa-foorumia, ja tapahtuman kumppaneina toimivat Euroopan parlamentin ja komission Suomen toimistot sekä Eurooppanuoret, EYP Finland ja Suomen nuorisovaltuustojen liitto ry. Tapahtumaa tuettiin Erasmus+ -rahoituksella.

Tämä julkilausuma hyväksyttiin Turussa vierailu- ja innovaatiokeskus Joessa perjantaina 28.8.2020.

Osallisuus ja demokratia

Nuorten roolia Euroopan unionin päätöksenteossa tulee vahvistaa. On varmistettava, että yhä useampi nuori pääsee vaikuttamaan enemmän ja paremmin. Demokraattinen Eurooppa ei ole itsestäänselvyys, vaan se on jotain, mitä pitää turvata ja vahvistaa aktiivisesti.

Jokaisen nuoren on koettava, että hän on omassa yhteiskunnassaan, yhteisössään ja lähiympäristössään osallinen ja että hän voi vaikuttaa niiden toimintaan. Edustuksellisten osallisuuden tapojen rinnalle tarvitaan myös uusia vaikuttamisen kanavia. Erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ääni jää helposti kuulematta, kun perinteiset kuulemisen mallit eivät tavoita heitä.

Nykyisellään nuorilla on vain vähän suoria vaikuttamisen mahdollisuuksia Euroopan unionin toimintaan. EU:n tärkein virallinen nuorten kuulemisväylä, EU:n nuorisodiologi (EU Youth Dialogue), ei suoraan syötä tietoa nuorilta viralliseen päätöksentekoon tai sen valmisteluun. Vaarana on, että osallisuuden kokemus jää heikoksi ja kääntyy itseään vastaan. Myös eurooppalainen kansalaisaloite on melko heikosti tunnettu ja vaatii nuorilta paljon resursseja edetäkseen maaliinsa.

Yksi toimivaksi havaittu ja jo pitkään olemassa ollut nuorten osallisuuden muoto ovat nuorisodelegaatit. Allianssi on vuodesta 1997 saakka nimennyt YK-nuorisodelegaatin sekä 2000-luvulta lähtien myös nuorten ilmastodelegaatin. Nämä nuoret edustavat kaikkia suomalaisia nuoria esimerkiksi YK:n eri kokouksissa ja ilmastohuippukokouksessa. Eurooppalaisella tasolla samanlaista nuorisodelegaattijärjestelmää ei vielä ole kehitetty. Olisiko pian sen aika?

Suomessa nuorten äänestysaste on muita ikäryhmiä alhaisempi. Esimerkiksi vuoden 2014 eurovaaleissa alle 24-vuotiaista suomalaisista nuorista vain 10 % käytti äänioikeuttaan, kun koko Euroopan Unionissa keskiarvo oli 22 %. Vuoden 2019 eurovaaleissa nuorten äänestysaktiivisuus Suomessa kasvoi, mutta jäi silti vielä kauas tavoitteestaan. Keväällä 2019 20–24-vuotiaiden nuorten äänestysprosentti oli 23,3.

Osallisuus periytyy ja vaihtelee nuoren koulutustason mukaan. Korkeakoulutetut nuoret äänestävät ja osallistuvat järjestötoimintaan. Koulutusta vailla olevat nuoret taas jättävät useammin äänestämättä. Osallisuus siis myös kasautuu aktiivisille nuorille.

Aito osallisuus vaatii myös tietoja ja taitoja. Nuoret kokevat, että heillä ei välttämättä kiinnostuksesta huolimatta ole riittävästi taitoja tai tietoja vaikuttaa päätöksentekoon. Osallisuuteen kasvetaan, ja osallisuuden polku on tärkeää rakentaa toimivaksi jo kotoa ja varhaiskasvatuksesta kohti koulumaailmaa.

Työryhmä: Henri Kaarakainen (puheenjohtaja), Karoliina Vaakanainen (puheenjohtaja), Vihtori Suominen (fasilitaattori), Nea Tarvainen (fasilitaattori), Filip Godlewski (jäsen), Emilia Kangaskolkka (jäsen), Unna Luoma (jäsen), Shilan Moulanzhad (jäsen), Aava Murto (jäsen), Joni

Nieminen (jäsen), Matias Päivä (jäsen), Josefiina Rönkä (jäsen), Saana Ylikruuvi (jäsen), Otso Välimäki (jäsen)

Työryhmä nosti työskentelyssään esiin seuraavat ongelmat ja ratkaisut:

Miten edistää suomalaista EU-asioita koskevaa yhteistyötä nuorten ja päättäjien välillä?

Unionin ja olemassa olevien nuorisojärjestöjen yhteistyötä vahvistetaan lisäämällä säännöllisiä kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia eurooppalaisten ja kansallisten toimielinten kanssa. Samalla nykyisiä kansallisia menettelyjä vahvistetaan siten, että suuren valiokunnan kuulemistilaisuuksissa esitetyt näkemykset sitovat Suomen neuvottelukantaa entistä tiukemmin. Vastaavasti nuorisojärjestöt tiedottavat entistä enemmän nuoria oikea-aikaisesti vaikuttamismahdollisuuksista.

Kuinka nuorten luottamusta Euroopan unionin toimintaan kasvatetaan sosiaalisesti ja monitasoisesti?

EU-tietoisuutta lisätään läpi koulutuspolun osana demokratiakasvatusta ja eurooppalaisten oppilaitosten opetussuunnitelmia. Osana kyseistä kasvatusta ja koulutusta tuetaan yksilöä muodostamaan oma eurooppalainen identiteetti. Samanaikaisesti nuorten osallisuuden ja osallistumisen muotoja kehitetään etenkin osana eurooppalaisen kansakunnan toimintaa. Kannustetaan ja rohkaistaan osallistumaan ja luomaan sosiaalisia verkostoja sekä tarttumaan vaikuttamisen mahdollisuuksiin.

Miten nuorten edustus voidaan tuoda ja vakiinnuttaa osaksi EU-vaikuttamista ja unionin päätöksentekoa?

Luodaan kolme erillistä EU:n perussopimukseen sidottua nuorten vaikuttamis- ja päätöksentekuelintä: jokaisen jäsenvaltion edustuksesta koostuva nuorten parlamentti, nuorisodelegaatin virka Eurooppa-neuvoston kokouksiin sekä komission alaisuudessa toimiva nuorista koostuva asiantuntijaelin.

Miten EU:ssa voidaan vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja keskinäistä solidaarisuutta nyt ja tulevaisuudessa?

EU:n sisäisten vastakkainasetteluiden ja eriarvoisuuksien torjumiseksi tulee ehkäistä ja purkaa syrjiviä yhteiskunnallisia ajatusmalleja ja rakenteita kasvatuksella, koulutuksella sekä tiedon saavutettavuuden lisäämisellä, jotta kaikkien oikeus tulla edustetuksi toteutuu ja täten kynnyksellä osallistua päätöksentekoon madaltuu.

Koulutus, talous ja työllisyys

Koulutuspolitiikka kuuluu asioihin, joista jokainen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää itsenäisesti, ja EU lähinnä tukee jäsenmaiden toimintaa. Globaalit megatrendit kuten ikääntyminen, osaamisvaatimusten kasvu työtehtävissä ja teknologian kehittyminen ovat kuitenkin esimerkkejä jäsenvaltioiden yhteisistä haasteista, joiden ratkaisemiseen tarvitaan yhteistyötä ja korkeaa osaamista. Vaatimukset ja toiveet EU:ta kohtaan ovat koulutuspolitiikan saralla kasvaneet.

Koulutuksella on suora yhteys toimeentuloon ja työllistymiseen. Peruskoulun tai toisen asteen koulutuksen varassa olevien eurooppalaisten työllisyysaste oli vuonna 2017 vain 55.6 %, kun korkeasti koulutetuille vastaava luku oli 85.3 %. Nuorten toimeentulo ja tulevaisuus on sidottu siihen, onko heillä mahdollisuus kouluttautua. Koulut jäävät usein kesken, kun nuorelta puuttuu perustaitoja: esimerkiksi luku-, lasku- ja opiskelutaidot. Myös perheen köyhyys voi katkaista opintien. Parhaisiin oppimistuloksiin päästään kouluissa, joissa yhteishenki on hyvä, kiusaamista on vähän ja oppilaiden sekä opiskelijoiden osallisuutta tuetaan.

EU vaikuttaa työllisyyspolitiikkaan, ja sillä on työllisyysstrategia, joka on peräisin vuodelta 1997. Työllisyysstrategian päätavoitteena on luoda uusia ja parempia työpaikkoja EU:hun. Yhtenä painopisteenä työllisyysstrategiassa ovat nuoret, sillä vuoden 2008 finanssikriisi iski etenkin nuoriin, ja moni ei sen johdosta päässyt laisinkaan työelämään mukaan, mikä taas johti pitkittyneeseen työttömyyteen. Tällä hetkellä nuorista 15-24-vuotiaista eurooppalaisista työttömänä on 3.3 miljoonaa henkilöä. EU-maat ovat ottaneet tavoitteekseen 75 prosentin työllisyysasteen koko unionin alueella, mikä vaatii myös nuorten työllisyyden selvää nostamista.

Mitä EU sitten tarkalleen tekee, jotta nuoret eivät jäisi työelämän ulkopuolelle, vaan saisivat töitä? Yksi toimi on eurooppalainen nuorisotakuu, tuo Suomestakin tuttu malli, joka on levitetty nyt myös muihin EU-jäsenmaihiin. Se tarkoittaa, että jokainen alle 25-vuotias työtön työnhakija on oikeutettu saamaan laadukkaan työtarjouksen, harjoittelun tai koulutuspaikan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun on jäänyt työttömäksi. EU on ohjannut eurooppalaisen nuorisotakuun toteuttamiseen tähän mennessä yli 15 miljardia euroa. Lisäksi EU ja jäsenvaltiot ovat ohjanneet rahaa koulutushankkeisiin, joilla pyritään parantamaan nuorten työllistymistä. Työllisyydellä ja koulutuksella on tiivis yhteys talouteen, siksi nuorisotakuu -ohjelmaa tulee jatkaa ja laajentaa myös alle 30-vuotiaisiin vastavalmistuneisiin.

Työryhmä: Onerva Aalto (puheenjohtaja), Ninni Norra (puheenjohtaja), Kati Systä (fasilitaattori), Frans Cederlöf (jäsen), Anton Hietsilta (jäsen), August Kiattrakoolchai (jäsen), Henry Klefström (jäsen), Anna Laurila (jäsen), Julia Nouro-Stähle (jäsen), Riikka Pirskanen (jäsen), Nabilah Sarker (jäsen), Arttu Vuori (jäsen), Johannes Vanttinen (jäsen)

Työryhmä nosti työskentelyssään esiin seuraavat ongelmat ja ratkaisut:

Talous

Ongelma: Innovaatiot ja kasvuyritykset eivät ole levittäytyneet tasaisesti ympäri unionia. Työvoiman liikkuvuus on tällä hetkellä liian yksisuuntaista.

Ratkaisu: EU:n tulee tukea taloudellisesti jäsenmaita, joihin työntekijöiden liikkuvuus on vähäisempää. Ehtona on, että maat noudattavat unionin periaatteita ja kykenevät suoriutumaan rahoituksen saavasta hankkeesta.

Keinoihin lukeutuu: Myönnetään EU:n takaamia lainoja kasvuyrityksille, jotka sijaitsevat osissa Eurooppaa, jonne työntekijöiden liikkuvuus on vähäisempää. Kannustetaan korkeakouluja erikoistumiseen eurooppalaisten korkeakouluverkostojen kautta. Luodaan työntekijöille mahdollisuuksia lähteä työskentelemään projektiluontoisesti toiseen EU-maahan.

Koulutus

Ongelma: Maailma muuttuu kiihtyvää tahtia. Kaikki nuoret pitää tavoittaa ja ottaa työelämän siirtymään mukaan osallistavien koulutustoimien myötä. On taattava mahdollisuudet monimuotoisemmalle eurooppalaiselle liikkuvuudelle.

Ratkaisu: Erasmus+ opiskelijavaihtohaun saavutettavuuden parantaminen, jotta voidaan taata korkeakoulujen yhdenvertaiset edellytykset kansainvälistymiseen. Hankehakujen byrokratiaesteiden purkaminen, jotta myös pienempien järjestöjen ja koulujen asema paranisi.

Työllisyys

Ongelma: Nuorten työmarkkina-aseman heikkous ja nuorisotyöttömyys ovat Euroopan laajuisia ongelmia. Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on ilmaissut tahtonsa konkretisoida kysymystä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin avulla, jossa määritellään eurooppalaisille yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille.

Ratkaisu: Komission tulee nostaa nuorten työmarkkinakysymykset prioriteetikseen käyttäen välineenään Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria. Tämä edellyttää visionäärisempää johtajuutta ja sitä, että komissio oikeudellisesti sitovin toimin toteuttaa pilarin takaamia oikeuksia. Vain tällöin nuorten yhdenvertaiset mahdollisuudet työelämässä taataan.

Ilmasto, ympäristö ja turvallisuus

Maapallon kestävyys on edellytys nuorten tulevaisuudelle. Ilmastonmuutoksen uhat ja vaikutukset ovat vakavimmat kehitysmaissa, joissa nuorten osuus väestöstä on suurin. Ilmastonmuutos koskettaa nykyisiä ja tulevia sukupolvia myös Euroopassa esimerkiksi sääntäjä-ilmidiöiden lisääntymisen ja luonnon monimuotoisuuden vähentymisen kautta.

Ilmastonmuutos on mitä konkreettisimmin globaali haaste, joka vaatii globaaleja vastauksia. EU on päättänyt edistää koko maailman tavoitetasoa nostamista ja näyttää esimerkkiä. Se on yksi Pariisin sopimuksen allekirjoittajista, ja EU-maat ovat vahvistaneet tavoitteen saavuttaa unionin ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä.

Ihmisen toiminnasta johtuva ilmastonmuutos nousee jatkuvasti nuorten keskeisten turvattomuutta aiheuttavien asioiden listalle nuorten arvoja ja asenteita mittaavassa nuorisobarometrissa. Nuorista 67 % ilmoitti vuoden 2018 nuorisobarometrissa kokevansa turvattomuutta tai epävarmuutta ilmastonmuutoksesta.

Hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n mukaan valtioiden tällä hetkellä antamat sitoumukset vähentää päästöjään johtaisivat maapallon keskilämpötilan nousemiseen kolmella asteella. IPCC:n mukaan jo kahden asteen nousu johtaisi muun muassa lähes kaikkien maailman korallien kuolemaan sekä vedenpinnan nousemiseen.

Suomen ja Euroopan unionin tulee ilmastopolitiikassaan sitoutua säilyttämään maailma elinkelpoisena myös tuleville sukupolville - ilmastokatastrofia ei voi jättää perinnöksi nuorille. Euroopan kehittyneiden teollisuusmaiden tulee kantaa vastuunsa ilmastotalkoista vähentämällä päästöjä Euroopassa, mutta myös rahoittamalla ja tukemalla kehittyvien maiden ilmastotoimia.

Viime eurovaaleissa ilmasto oli merkittävä teema, ja nuorten äänestysaktiivisuus kasvoi. Vaatimukset EU:ta kohtaan ovat ilmastotoimien osalta kasvaneet, ja vaalien jälkeen muodostetun komission ensimmäinen näytävä avaus on ollut Euroopan vihreän kehityksen ohjelman eli Green Dealin julkistaminen. EU-komission esittelemä Green Deal läpäisee kaikki yhteiskunnan sektorit teollisuudesta energiaan, ruoantuotannosta liikenteeseen ja koulutuksesta rakentamiseen. Sen tavoitteena on Euroopan laajuinen ilmastolaki, joka tekisi Euroopasta maailman ensimmäisen hiilineutraalin maanosan.

Allianssi on ollut vahvasti ajamassa YK:n turvallisuusneuvostossa hyväksyttyä Nuoret, rauha ja turvallisuus -päätöslauselmaa. Nuorten johdolla Suomi on ensimmäinen maa maailmassa, joka valmistelee aiheesta kansallista toimintaohjelmaa. Ohjelmassa tunnustetaan nuorten rooli kestävän rauhan rakentamisessa sekä konfliktien vaikutus nuorten elämään. Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmia olisi hyvä kehittää myös muissa EU-jäsenmaissa sekä itse EU:n tasolla.

Työryhmä: Joona Jokilampi (puheenjohtaja), Maria Markkula (puheenjohtaja), Sinituuli Suominen (fasilitaattori), Joona Gynther (jäsen), Maija Kuivalainen (jäsen), Maija Luukka (jäsen), Daniel Marenk (jäsen), Sami Matikainen (jäsen), Matti Mustonen (jäsen), Sara Nyman (jäsen), Nina Seppälä (jäsen), Emma Toikkanen (jäsen), Patrik Wilska (jäsen)

Työryhmä nosti työskentelyssään esiin seuraavat ongelmat ja ratkaisut:

Miten Euroopan Unioni voi ottaa kansainvälisen johtoroolin kestävässä kehityksessä?

EU:lla on teknologiset ja taloudelliset valmiudet siirtyä puheista tekoihin ja ottaa todellinen johtorooli kansainvälisessä kestävässä kehityksessä. EU:sta voi tulla entistä vahvempi kansainvälinen vaikuttaja vain, jos se on sisäisesti yhtenäinen. Unionin sisäistä integraatiota tulee tukea, erityisesti tuomalla unionia lähelle nuoria DiscoverEU:n tyyppisillä hankkeilla. Verotuksen painopistettä tulee muuttaa siten, että verotus suosii ekologista kehitystä sekä investointeja vihreään teknologiaan ja liiketoimintaan. Päästötavoitteet tulee asettaa tieteen esittämälle hiilineutraalille tasolle, ja niistä tulee pitää kiinni, jotta yritykset pystyvät luotettavasti toimimaan tavoitteiden mukaisesti. Linearisesta kulutustaloudesta tulee siirtyä asteittain kiertotalouteen, erityisesti kouluttamalla yrityksille taloudellisesti kannattavan kiertotalouden keinoja.

Miten EU:n ja Afrikan kumppanuudesta voi tehdä tulevaisuudessa entistä tasapuolisempaa nuorten tarpeet huomioiden?

EU:n ja Afrikan Unionin välistä kehitysyhteistyötä tulee muuttaa asteittain maakohtaisen kehitystason mukaisesti tasavertaisen taloudellisen yhteistyön suuntaan. Nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia tulee edistää tukemalla koulutusta, oppilaskuntatyötä ja nuorten startup-toimintaa. Molemmat osapuolet hyötyvät, jos EU investoi ensisijaisesti afrikkalaisiin, kestävällä pohjalla toimiviin yrityksiin. Erityisesti tulee välttää sen tyyppistä, enimmäkseen yhtä osapuolta hyödyttävää toimintaa, jota Kiina Afrikassa harjoittaa. Näin voidaan edesauttaa vihreää siirtymää Afrikassa.

Millaisilla toimilla EU:n tulee varautua ilmastonmuutoksen aiheuttamiin turvallisuusuhkiin?

EU:n tulee laatia varautumissuunnitelma ilmastonmuutoksen haittavaikutusten ehkäisemiseksi asiantuntijoita, kansalaisyhteiskuntaa ja nuoria osallistaen. Suunnitelmassa tulee selvittää ilmastonmuutoksen vaikutuksia unionin turvallisuuteen sekä keinoja ilmastonmuutokseen liittyvien uhkien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi. Suunnitelma tulee sekä laatia että toimeenpanna välittömästi. Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset ruokaturvaan, pohjavesiin, siirtolaisuuteen ja taudinaiheuttajien vapautumiseen ikeroudasta. Ilmastonmuutoksen ja konfliktien yhteydestä tarvitaan myös lisää tutkimustietoa.

Mitä uutta EU:n pitää tehdä luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi?

EU:n tulee ottaa selvä rooli luonnon monimuotoisuuden turvaajana. Koskemattomien luonnonpuistojen lisääminen ja jo olemassa olevien laajentaminen on välttämätöntä. Turvataksemme Euroopan monipuolisen luonnon avohakkuita tulee vähentää ja liikennettä kehittää vihreäksi. EU pyrkii ilmastoneutraaliksi vuoteen 2050 mennessä. Tavoitetta tulee lähestyä säästämällä hiilinieluja, eli metsiä. Jokaisen eurooppalaisen tulee oppia koulutuksen ja tiedotusvälineiden kautta, miten juuri hän voi suojella luontoa ja vaikuttaa sen monimuotoisuuteen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

EU:n perusoikeuskirjan 21 artiklassa kielletään kaikenlainen ihmisen ominaisuuksiin tai taustaan perustuva syrjintä. Ihmisoikeuksien lähtökohta on se, että kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. EU:n perusoikeusvirasto FRA teki vuonna 2016 tutkimuksen, jonka mukaan syrjintää kuitenkin on yhä kaikkialla EU:ssa.

Nuorten hyvinvoinnin takaaminen edellyttää aktiivista yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä. Jokaisella nuorella tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet elää hyvää elämää ja osallistua yhteiskuntaan riippumatta taustastaan. Etenkin negatiivinen asenneilmasto voi estää tasa-arvon toteutumisen.

Syrjinnän ennaltaehkäisy on osa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistyötä. Syrjinnän ennaltaehkäisy on tärkeää, sillä syrjintä heikentää nuorten hyvinvointia monin tavoin. Syrjintää kokevilla nuorilla on esimerkiksi keskimääräistä enemmän kokemuksia turvattomuudesta, heidän on vaikeampi uskoa tulevaisuuteen ja heillä on muita nuoria enemmän säännöllisiä terveysoireita.

Työryhmä: Kasper Janhunen (puheenjohtaja), Noora Kokko (puheenjohtaja), Virva Viljanen (fasilitaattori), Oskar Mannelin (fasilitaattori), Caydaruus Abdi Mohamed (jäsen), Joanna Lybeck (jäsen), Väinö Nurminen (jäsen), Valteri Paakki (jäsen), Anni Pennanen (jäsen), Sofia Pihlgren (jäsen), Mojtaba Qanezadeh (jäsen), Pieta Salonen (jäsen), Lotta Tikkala (jäsen), Mona Vanhanen (jäsen), Aleksandra Vucinic (jäsen)

Työryhmä nosti työskentelyssään esiin seuraavat ongelmat ja ratkaisut.

Ongelmat:

1. Kaikilla ihmisillä ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia edetä elämässään johtuen heidän synnyinpaikastaan.
2. Kansalaisten tieto ja ymmärrys etnisistä vähemmistöistä on puutteellista, ja niissä on merkittäviä eroja Euroopan Unionin jäsenvaltioiden välillä.
3. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt kohtaavat syrjintää ja väkivaltaa yksityishenkilöiden, yhteisöjen, yhteiskuntien ja valtioiden toimesta.
4. Köyhyyden jatkuminen sukupolvelta toiselle ja köyhyyden aiheuttama syrjäytymiskehitys.
5. Tutkimuksissa ja tuotekehityksessä ei arvioida riittävästi sukupuolivaikutuksia.

Ratkaisut:

1. Euroopan unionin tulee suunnata rahoitusta alueellisen yhdenvertaisuuden parantamiseen ERI-rahaston uudelleenjärjestelyn avulla siten, että talouskasvua tukevien tekijöiden lisäksi resursseja ohjataan nykyistä määrätietoisemmin haja-asutusalueilla asuvien ihmisten koulutus-, työllistymis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen. Tulosten mittaamisessa tulee talouskasvun sijaan painottaa ihmisten hyvinvoinnin kehitystä. Euroopan Unionin aluekehitysrahaston taloudellisen tuen hakemista tulee sujuvoittaa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon päätösten vaikutukset erityisesti haja-asutusalueiden nuorten elämään. Haja-asutusalueiden tietoliikenneyhteyksiä tulee kehittää alueellisten erojen muodostaman haitan tasaamiseksi.
2. Euroopan unionin tulee kannustaa jäsenvaltioita lisäämään peruskoulutukseen opetusta etnisistä vähemmistöistä ja heidän asemastaan. Unionin tulee kehittää opetusstrategia, joka huomioi etnisten vähemmistöjen kohtaamat haasteet opinnoissa. Unionin tulee perustaa tämän opetusstrategian valmistelua varten erityinen asiantuntijaryhmä, joka koostuu eri etnisten vähemmistöjen edustajista, ja heitä tulee kuulla heihin liittyvien päätösten teossa.
3. Euroopan unionin lainsäädännön on tunnustettava ei-binääristen sukupuolten olemassaolo ja näiden juridiset oikeudet. Euroopan Unionin tulee ohjata rahallisia resursseja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia ja hyvinvointia turvaavaan työhön.
4. Euroopan unionin tulee tukea hankkeita, joiden tavoitteena on edistää ylisukupolvisen köyhyyden kohteeksi joutuneiden nuorten työllistymismahdollisuuksia. Euroopan Unionin tulee turvata, että jokaisella nuorella on tasa-arvoiset mahdollisuudet etsiä töitä ja työllistyä heidän taustoistaan huolimatta. Yhtenä keinona tähän voi toimia anonyymien työnhaun käyttöönotto jokaisessa jäsenmaassa.
5. Euroopan unionin tulee lisätä EU-rahoitteisten tutkimusten ja tuotekehitysten myöntämiskriteeristöön vaatimus sukupuolivaikutusten huomioimisesta. Lisäksi Euroopan unionin tulee tukea tasapuolisesti tutkijoita kaikista eri sukupuolista.

Hyvinvointi ja terveys

Euroopan unionin terveyspolitiikkaa ei oltu suoraan käsitelty perussopimuksissa ennen vuotta 1992, mikä jätti paljon tilaa jäsenvaltioiden omille politiikkatoimille. Toisaalta sitä on sivuttu monissa sopimuksissa jo 1950-luvulta lähtien. Nykyään terveyteemme vaikuttavia konkreettisia sopimuksia ovat esimerkiksi tuoteturvallisuuteen liittyvät asiat: muun muassa tietyt väri- ja lisäaineet ovat pannassa sisämarkkinoilla myytävässä ruoassa. Tulevaisuudessa yhä suuremmassa roolissa ovat erilaiseen tiedonkeruuseen ja data-analytiikkaan pohjautuvat toimet, joilla EU voi parantaa kansalaistensa terveyttä.

Kun käsitellään terveyspolitiikkaan vaikuttavia megatrendejä, ikääntymistä on mahdoton sivuuttaa. Euroopan unionin väestö ikääntyy, kun lapsia syntyy vähemmän ja ihmiset elävät yhä pidempään. Tämä luo paineita etenkin terveyspalveluiden rahoittamiseen, sillä terveysmenot kasvavat ja maksajia on yhä vähemmän. Yksi tärkeä keino asian ratkaisemiseen on pitää yhä parempaa huolta kansalaisten terveydestä, jotta nämä jaksavat työelämässä pidempään ja sairastavat vähemmän. EU:lla on oma terveysstrategia, jonka tarkoituksena on täydentää kunkin jäsenmaan viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen tekemää työtä.

EU-tasolla nuoria koskeva terveyspolitiikka on aikaisemmin nähty enemmän yksittäisten ongelmien, kuten päihteidenkäytön, ratkaisemisena. Nyt suunta on kuitenkin yhä enemmän kohti kokonaisvaltaista terveyttä. Nuorten yleisimmät terveysongelmat ovat mielenterveysongelmat, ja niiden ennaltaehkäisy on hyvin kokonaisvaltaista. EU:n terveysstrategiassa tulisi yhä enemmän kiinnittää huomiota nuoria koskevaan ennaltaehkäisevään työhön sekä mielenterveysongelmien hoitamiseen.

Työryhmä: Sara Laukkanen (puheenjohtaja), Ida Myller (puheenjohtaja), Sanna Oksanen (fasilitaattori), Iida Yliannala (fasilitaattori), Eeva Ferrer (jäsen), Maria Nieminen (jäsen), Linda Obsilova (jäsen), Aapo Räikkönen (jäsen), Susan Saarinen (jäsen), Milka Santa (jäsen), Aada Uhlgrén (jäsen), Vilhelmiina Vierjoki (jäsen), Christer Warén (jäsen), Satu Westerholm (jäsen)

Työryhmä nosti työskentelyssään esiin seuraavat ongelmat ja ratkaisut.

Kysymys 1: Miten saada kaikki mielenterveyspalveluiden pariin?

Ratkaisu:

Euroopan unionin on tehtävä työtä mielenterveyteen liittyvien stigmojen poistamiseksi. Erityisesti nuorten mielenterveyttä on tuettava ja heitä on kannustettava avun piiriin erilaisten kampanjoiden ja hankkeiden avulla. Mielenterveyden palveluiden tulee olla helposti kustannettavissa ja saavutettavissa yksilötasolla. Euroopan unionin jäsenmaiden kesken tulee luoda ilmapiiri, jossa fyysinen ja psyykinen hyvinvointi ovat tasavertaisia. Komission on tehtävä lakialoite, jossa psyykinen väkivalta tuomitaan oikeudellisesti yhtä vakavasti kuin fyysinen.

Kysymys 2: Miten taataan yhdenvertaiset terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut EU-alueella?

Ratkaisu:

Jäsenmaiden valmiutta terveydenhuollossa tulee lisätä terveystieteiden varalta. Tätä varten luodaan EU:n yhteinen resurssipooli, joka mahdollistaa huoltovarmuuden takaamisen jäsenmaiden välillä poikkeusajoina. Terveystieteiden ja hyvinvointiin liittyvän informaation tulee olla kaikille saavutettavissa. Terveystieteilijöille ja -resursseille täytyy mahdollistaa liikkuminen jäsenmaiden välillä.

Heikommassa asemassa olevat kansalaiset on otettava mukaan terveydenhuollon päätöksentekoon. Henkilön on päästävä EU-maassa terveydenhuollon pariin riippumatta tämän yhteiskunnallisesta asemasta, häneen liittyvistä henkilökohtaisista ominaisuuksista, kansalaisuudesta, asuinpaikasta tai varallisuudesta. Tämä voidaan toteuttaa mahdollistamalla esimerkiksi etävastaanotot nykyisen terveydenhuoltojärjestelmän ulkopuolelle jääville. Lisäksi välttämättömien terveystuotteiden verotusta tulee keventää.

Terveydenhuollon yhdenvertaisuuteen kuuluu sukupuolten välinen tasa-arvo, jota on edistettävä. Päätöksenteossa on korostettava sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta. Pakkosterilisaatio on poistettava EU-lainsäädännöllä.

Kysymys 3: Miten kehitetään lääketieteellistä tutkimusta EU-alueella?

Ratkaisu:

EU:sta pitää tehdä houkuttelevampi kohde lääketieteelliselle tutkimukselle. EU-lainsäädännön tulee poistaa tutkimuksiin liittyvä turha byrokratia, joka karkoittaa tutkimuksia Euroopan unionin ulkopuolelle. EU-tasolla tulee lisätä tutkimusrahoitusta yksityisille yrityksille ja tutkimusinstituutioille. Tätä rahoitusta varten näiden tahojen tulee täyttää tietyt reunaehdot, esimerkiksi lääkkeen hinnan ja jakelun suhteen. Rahoituksen saamiseksi tutkimusta ei tule tehdä taloudellisesta vaan tarpeenmukaisesta näkökulmasta.

Yhteenveto: Miltä näyttää uuden sukupolven Eurooppa?

Suomi on ollut Euroopan unionin jäsen 25 vuotta. Miltä näyttää seuraava neljännesvuosisata nuorten näkökulmasta?

Nuorten EU-huippukokous järjestettiin tarpeesta voimistaa nuorten ääntä Euroopan unionin tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa. Nuorilla on oltava hyvät mahdollisuudet vaikuttaa EU:n päätöksentekoon, jotta unioni voidaan kokea läheisenä ja sen päätökset oikeutettuina. Nykyisin nuorilla on vain vähän suoria vaikuttamisen mahdollisuuksia EU:n toimintaan. Erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ääni jää helposti kuulematta, kun perinteiset kuulemisen mallit eivät tavoita heitä.

Yksi EU:n nuorisostrategiassa nimetyistä tavoitteista on EU:n tuominen lähemmäs nuoria. Tarvitsemme nuoria ravistelemaan vanhoja tapoja ja ideoimaan uutta -nuorten näköistä- Eurooppaa. Osallisuuteen kasvetaan, ja osallisuuden polku on tärkeää rakentaa toimivaksi jo kotoa ja varhaiskasvatuksesta kohti koulumaailmaa. Tämän eteen teemme nuorisotalalla töitä jokainen päivä.

Usein nuoret kokevat, että heillä ei suuresta kiinnostuksesta huolimatta ole riittävästi taitoja tai tietoja vaikuttaa päätöksentekoon. Osallistumisen lähtökohtana onkin riittävä tietämys EU:sta. Kynnys osallistua keskusteluun on iso, mikäli kokee, ettei ymmärrä keskustelun kieltä ja teemoja. Vierailta ja vaikeilta tuntuvat termit rajoittavat helposti osallistumista. Osallisuus kasautuu aktiivisille ja korkeasti koulutetuille nuorille, ja siksi on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että jokainen nuori saa riittävät tiedot osallistuakseen Euroopan unionin tulevaisuudesta käytävään keskusteluun.

Nuorilla on suuri halu muuttaa maailmaa, ja Suomessa on kokonainen sukupolvi nuoria, jotka ovat eläneet koko elämänsä EU-Suomessa. Poikkeusolosuhteissa kaikille turvallisen huippukokouksen järjestäminen vaati erityisjärjestelyjä ja erityisen paljon työtä. Kaikki tehty työ oli kuitenkin sen arvoista, ja oli upeaa seurata, miten nuoret oppivat uutta ja keskustelivat intohimolla suuntaviivoista uuden sukupolven Euroopalle.

Ehdotuksia toimenpiteiksi julkilausuman perusteella:

- Suuren valiokunnan on kuultava säännöllisesti nuoria Suomen EU-linjoja muodostettaessa esimerkiksi pyöreän pöydän keskusteluin.
- Luodaan kolme erillistä EU:n perussopimuksiin sidottua nuorten vaikuttamis- ja päätöksentekoelementtiä: jokaisen jäsenvaltion edustuksesta koostuva nuorten parlamentti, nuorisodelegaatin virka Eurooppa-neuvoston kokouksiin sekä komission alaisuudessa toimiva nuorista koostuva asiantuntijaelin.
- Jokaisen on koulupolullaan saattava riittävät ja yhtäläiset tiedot ja taidot EU-keskusteluun ja -vaikuttamiseen osallistumiseksi. Myös opettajankoulutuksessa on otettava tämä huomioon.

- Tehdään projektiluontoisesta toisessa EU-maassa työskentelystä vielä helpompaa ja tehdään työvoiman liikkumisesta yhä helpompaa etenkin alueille, jotka nykyisellään ovat unionin muuttotappioalueita.
- Nuorten työllisyyden täytyy olla työllisyyspolitiikan prioriteeteissa. Jatketaan eurooppalaisen nuorisotakuun toteuttamista ja laajennetaan se koskemaan myös 25-30-vuotiaita vastavalmistuneita, kuten Suomen mallissa.
- Viedään ajatusta eurooppalaisten korkeakoulujen verkostoista vielä pidemmälle. Tehdään tutkintojen suorittamisesta eri maiden yliopistojen välillä digitaalisesti entistä helpompaa niin, että verkostoon kuuluvista korkeakouluista voi ottaa kynnyksettömästi opintoja osaksi tutkintoa.
- Tehdään kansainvälistymisestä aidosti mahdollista jokaiselle nuorelle tekemällä Erasmus+-vaihtoon hakeutumisesta saavuttavampaa.
- Helpotetaan eurooppalaisen rahoituksen (Erasmus+ ja muut) byrokratiaa niin, että myös pienemmät nuorisjärjestöt ja nuorten toimintaryhmät osaavat ja pystyvät hakea tukea erilaisille projekteilleen ja toiminnalleen.
- Euroopan ja Afrikan kumppanuudesta tulee tehdä tasapuolisempaa nuorten tarpeet huomioiden. Etenkin tulee tehdä yhteistyötä Afrikassa nuorten osallisuuden ja tulevaisuuden mahdollisuuksien eteen edistämällä koulutusta, oppilaskuntatyötä ja nuorten startup-toimintaa.
- Rauha on EU:n arvokkaimpia aikaansaannoksia ja kestäväää rauhaa voi aikaansaada maailmassa vain nuorten vahvalla sitoutumisella siihen. YK:n Nuoret, rauha ja turvallisuus -päättöslauselmaa (2250) tulee edistää unionin jäsenmaissa ja unionin tasolla esimerkiksi käytännön toimeenpano-ohjelmia luoden, joissa on määritelty tavoitteet, resurssit ja mittarit päättöslauselman toimeenpanolle.
- EU:n tulee laatia varautumissuunnitelma ilmastonmuutoksen haittavaikutusten ehkäisemiseksi asiantuntijoita, kansalaisyhteiskuntaa ja nuoria osallistaen. Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset ruokaturvaan, pohjavesiin, siirtolaisuuteen ja taudinaiheuttajien vapautumiseen ikiroudasta.
- EU:n tulee ottaa selvä rooli luonnon monimuotoisuuden turvaajana. Koskemattomien luonnonpuistojen lisääminen ja jo olemassa olevien laajentaminen on välttämätöntä. Turvataksemme Euroopan monipuolisen luonnon avohakkuita tulee vähentää ja liikennettä kehittää vihreäksi.
- Euroopan Unionin tulee suunnata rahoitusta alueellisen yhdenvertaisuuden parantamiseen ERI-rahaston uudelleenjärjestelyn avulla siten, että talouskasvua tukevien tekijöiden lisäksi resursseja ohjataan nykyistä määrätietoisemmin haja-asutusalueilla asuvien ihmisten koulutus-, työllistymis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseen.
- Euroopan unionin lainsäädännön on tunnustettava ei-binääristen sukupuolten olemassaolo ja näiden juridiset oikeudet. Euroopan Unionin tulee ohjata rahallisia resursseja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia ja hyvinvointia turvaavaan työhön.
- Euroopan unionin tulee lisätä EU-rahoitteisten tutkimusten ja tuotekehitysten myöntämiskriteeristöön vaatimus sukupuolivaikutusten huomioimisesta. Liian pitkään

esimerkiksi kolaritestejä on tehty vain miesoletettuja kuvaavilla nukeilla.

- Euroopan unionin on tehtävä työtä mielenterveyteen liittyvien stigmojen poistamiseksi. Erityisesti nuorten mielenterveyttä on tuettava ja heitä on kannustettava avun piiriin erilaisten kampanjoiden ja hankkeiden avulla. Mielenterveyden palveluiden tulee olla helposti kustannettavissa ja saavutettavissa yksilötasolla.
- Jäsenmaiden valmiutta terveydenhuollossa tulee lisätä terveystieteiden varalta. Tätä varten luodaan EU:n yhteinen resurssipooli, joka mahdollistaa huoltovarmuuden takaamisen jäsenmaiden välillä poikkeusaikoina. Terveystieteen ja hyvinvointiin liittyvän informaation tulee olla kaikille saavutettavissa. Terveystiedoille ja -resursseille täytyy mahdollistaa liikkuminen jäsenmaiden välillä.
- EU:sta pitää tehdä houkuttelevampi kohde lääketieteelliselle tutkimukselle. EU-lainsäädännön tulee poistaa tutkimuksiin liittyvä turha byrokratia, joka karkoittaa tutkimuksia Euroopan unionin ulkopuolelle. EU-tasolla tulee lisätä tutkimusrahoitusta yksityisille yrityksille ja tutkimusinstituutioille.

Turussa 28.8.2020

Janika Takatalo ja Tuomas Karvonen

Kirjoittajat toimivat Nuorten EU-huippukokouksen pääurakoitsijoina.

NUORTEN
EU-huippukokous
27.-28.8.2020 Turku

Ensimmäistä kertaa järjestetty Nuorten EU-huippukokous kokosi joukon 15–25-vuotiaita nuoria keskustelemaan tavoitteista uuden sukupolven Euroopalle. Kaksipäiväisen tapahtuman aikana nuoret kävivät dialogia päättäjien kanssa, työskentelivät eri EU-teemojen parissa työryhmissä ja oppivat uutta EU-vaikuttamisesta.

Tämä julkilausuma hyväksyttiin Turussa 28.8.2020.

